

Doctorand: Zaher Alajlani

Număr matricol: 14383

Profesor Coordonator: Corin Braga

Instituția: Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România

Email: *zaher_al_ajlani@hotmail.com*

Titlul lucrării: *Vestitorii Apocalipsei: Știința Nebună și Moartea Sensului*

Rezumatul lucrării

În lucrarea de față, analizez figura savantului nebun în romanul din 1818 al lui Mary Shelley, *Frankenstein*, și ecourile acestei figuri în *Un caz foarte straniu: doctorul Jekyll și domnul Hyde*, romanul din 1886 al lui Robert Louis Stevenson, în *Castelul din Carpați*, romanul din 1892 al lui Jules Verne, și în *Insula Doctorului Moreau*, cartea din 1896 a lui H. G. Wells. Mă voi concentra pe atmosfera socio-istorică și religioasă a secolului al XIX-lea, atunci când a luat naștere acest motiv, în forma sa modernă. Astfel, voi face o investigație detaliată a conflictului dintre știință și religie, precum și a problematicii sensului și a legăturii sale cu moralitatea, în special în termeni de nihilism și moralitate obiectivă. Voi trece în revistă genealogia arhetipului savantului nebun și voi sonda alienarea sa, abordând această figură dintr-o perspectivă jungiană. Teza este împărțită în șase capitole, în plus față de introducere și concluzie.

Intitulată „Știința nebună și problematica sensului”, introducerea face o analiză a secolului al XIX-lea, o perioadă caracterizată atât de progresul științei, cât și de renaștere religioasă, aspecte care au dus la emergența unor noi paradigme ale sensului, care le-au înlocuit pe cele precedente. Introducerea atinge de asemenea subiecte precum relevanța darwinismului, înțelegerea naturii, noul rol al omului în lume și legătura dintre moralitate și sens. Aceste idei reprezintă contextul în care s-a dezvoltat motivul savantului nebun și expun felul în care narațiunea acestuia poate fi interpretată drept chestionabilă din punct de vedere al moralității. Nebunia acestui om de știință este încadrată în relație cu 1) distrugerea sensului, provenită din anihilarea opusurilor, 2) un

simț extrem al rațiunii/științei care sfârșește în irațional 3) agonie mentală, 4) creativitate, și 5) tragedie.

Primul capitol, „Dificultăți cauzate de anacronisme și definiții”, este o explorare succintă a celor două provocări majore ale acestui studiu: 1) utilizarea termenului de „arhetip” pentru a descrie figura savantului nebun, și 2) problema anacronismului care apare atunci când vrem să urmărim originea arhetipului savantului nebun în narațiunile medievale și în miturile antice.

„O scurtă istorie a relației dintre știință și religie în Vest: de la polemicile secolului al XIX-lea la Noul ateism” este cel de-al doilea capitol al disertației. Explorează definițiile religiei și științei, examinează rădăcinile conflictului dintre acestea, și analizează diferite argumente adiacente relației dintre ele (războaiele și separarea autorității). Principalele teme investigate în acest capitol includ definițiile religiei și dificultatea din spatele lor, natura religioasă a omului, beneficiile religiei, viziunea lui Marx și a lui Nietzsche asupra religiei, legătura dintre religie și sens, tipurile de religie, precum și rolul dihotomiei în cultură, problema demarcației la Karl Popper, metoda inductivă a lui Francis Bacon, și alte idei notabile de la Stephen Jay Gould, William Draper, Andrew Dickson White, Richard Dawkin, Christopher Hitchens, William Lane Craig, Charles Hodge, B. Russell, și Lawrence Principe.

Capitolul trei, „Moralitate și imoralitate: de la absolutism la indiferență”, încearcă să definească moralitatea și să aducă în discuție noțiuni de moralitate obiectivă, nihilism moral și relativism moral, investigând în același timp rolul religiei în construcția sensului împărtășit și în formarea opiniilor societății cu privire la moralitate. Capitolul concluzionează cu explicația semnificației credinței în cadrul noțiunii de moralitate din secolul al XIX-lea, mai ales în relație cu emergența arhetipului savantului nebun din acea perioadă. Ideile principale ale capitolului includ semnificația secolului

al XIX-lea; renașterea religioasă versus scepticism; definiția moralității, tipurile și evoluția ei; ateism versus teism; argumentul moral; știința ca bază a moralității; viziuni antice asupra diversității moralității; și nihilism moral.

Cel de-al patrulea capitol, „Omul de știință nebun: Subversivitatea în teorie și practică” examinează motivele precursore care preced reprezentarea savantului nebun în stil frankenstein-ian și trece în revistă textele anterioare în care apare — de la Prometeu, din mitologia greacă, la Doctor Faustus al lui Marlowe. În acest capitol, prezintă de asemenea profilul psihologic al arhetipului, bazat în principal pe viziunea lui Carl Jung asupra psihicului și complexului lui Iehova. Capitolul este împărțit în patru subcapitole: 4.1) Nebunia și savantul nebun, 4.2) Originea motivului savantului nebun, 4.3) Perspectiva psihologică, și 4.4) Concluzie: Profilul psihologic al savantului nebun. În acest capitol îmi îndrept atenția și asupra cultelor religioase anti-știință originare în secolul al XIX-lea, precum și asupra originii arhetipului savantului nebun, definiția savantului nebun, definiția nebuniei, nebunia ca rebeliune, nebunia ca creativitate, nebunia și sinele autentic, tipuri de nebunie, savantul nebun ca opozant al sensului, nebunia ca metanarațiune, tipurile de nebunie la Platon, mitul lui Prometeu, *Prometeu dezlănțuit* al lui Eschil, eroul marlovian, *Doctor Faustus* al lui Marlowe, pierderea sensului în universul savantului nebun, fenomenologie, profilul psihologic al savantului nebun, structura psihicului la Jung, umbra la Jung, individuația, mis-individuation, complexul lui Dumnezeu, complexul lui Iehova, printre altele.

„*Frankenstein*-ul lui Shelley: Granița nebuniei și a terorii” este titlul celui de-al cincilea capitol. Acesta se concentrează pe romanul lui Mary Shelley ca formă modernă a arhetipului savantului nebun, vestitorul Apocalipsei. Abordarea teoretică jungiană prezentată în capitolul anterior este utilizată aici pentru a studia personajul Victor și pentru a-i sublinia nebunia, nihilismul, complexul lui Dumnezeu, autodistrugerea și

pierderea sensului în universul său. Conceptele atinse în acest sens includ originea motivului învierii din morți, semnificația lui *Frankenstein*, istoricul scrierii romanului, negarea morții și pierderea sensului, narcisismul lui Victor și groaza lovecraftiană din *Frankenstein*.

Capitolul șase este intitulat „Ecouri ale nebuniei: Reinterpretările savantului nebun frankenstein-ian în romane notabile ale secolului al XIX-lea”. În acest capitol îmi îndrept atenția asupra savanților nebuni din *Un caz foarte straniu: doctorul Jekyll și domnul Hyde*, al lui Robert Louis Stevenson din 1886, în *Castelul din Carpați*, romanul din 1892 al lui Jules Verne, și în *Insula Doctorului Moreau*, cartea din 1896 a lui H. G. Wells. Capitolul este împărțit în patru subcapitole, iar concluzia caută să-i compare și să arate contrastul dintre acești savanți nebuni, concentrându-se în același timp pe punctele comune.

„Câmpul de luptă al sensului: Modernitate, culturi New-Age și savantul nebun” este titlul concluziei, care vorbește despre importanța studierii figurii savantului nebun, despre Heaven’s Gate, cultul sinucigaș influențat de science-fiction, rezumă principalele puncte ale studiului și concluzionează cu ideea că savanții nebuni sunt vestitorii Apocalipsei, ai căror tragedii anticipează o vârstă a lipsei de sens ce va să vină (241).